

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Melyben előfizetheti Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számok is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 6t hasábos garmond sorért 6 kr s egyszeri betétkelés után 30 kr. bélégdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papirkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutca 60. sz.) Bécsben: Hasenstein és Vogelmüller (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosné (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttg. Nyilvántartási díj: sora után 20 kr. előleg bevétele mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési feltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

9 óra	9 ft o. é.
félévre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy óra	1 „ „ „

Az előfizetést minden hó 15-től megújítható.

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papirkereskedése.

Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

A „Gaz. Tr.“ naiv vezére humorizál!

+ Régi tapasztalat, elvitázhatlan igazság, hogy a szenvedély nagyon gyarló és rövidlátó tanácsadó, a ki utána indul, előbb-utóbb, de bele hull a másnak ásott verembe; mit mondjunk tehát azokról, kik a körültekintést, higgadságot, jól megfontolást és részrehajlatlanságot nélkülözhetlen politikában is a dühöngést és utópiákat választják ariadne-fínálul, és még is azon csodálkoznak, hogy nem találják meg az utat, mely őket a tömkelegből tisztásra vezethetné.

A „Gaz. Tr.“ s. különösen az ő nagy nevű vezére (B.) mindig azok közé tartozott, kik azzal sem elégednének meg, ha a „sült galamb“ a szájukba röpülne; nekik, mindenáron sült tuzók kellene s még hozzá valami „koronás“ turulmadár; már, hogy a két fölséges vad-ból jutna-e az „opinca“-soknak is, az más kérdés — a felelet, nézetek szerint sem oly sürgetős és a sok „európai nyílt kérdés“ között még ez az egy is bátran elférhetne.

B. ur — „Gaz. Tr.“ huzamosb idő óta le-szorult az egyedül hangadó szerepről. Azon férfiú szorította le őt az emelvényről, kitől legkonokabb ellenfelei sem tagadják, de nem is tagadhatják meg, az államférfiúi képességet: a politikai eszélyt, az előrelátást, az óvatosságot. Évek óta foly e két férfiú közt a szellemi harc, s bár B. ebben is a gyűlölet és dühöngés fegyvereit is előszedte, a küzdelemben mindig ő huzta a rövidebbet úgy, hogy ma már a románok valódi értelmisége közt korántsem tekintik őt csalhatlan oraculumnak, s az általa sugalt „passzív politikát“ sokan találják hasonlóknak azon kedvteléshez, midőn az egykori

TÁRCZA.

PÁRTKÜZDELMEK.

(Korrajz.)

Ira:

Komáromy Ferencz.

XIII.

Barcsai Ákost a több napi ostrom annyira kifárasztotta, hogy midőn ezen véres látománynak is erkélye ablakából tanuja volna a basáktól várt segély és közeli felmentés reménye elhamvadt keblében; lelke s bátorsága megtört. Egyetlen rögeszméje maradt, hogy tanácsosai őt elpusztítani akarják.

Fortélyhoz folyamodott...

Bizalmasabb embereinek a szászok közt bámulatát fejezte ki a felett, hogy mily sokat tudnak túrni a hitetlen pogánytól, türik a lenézést és gombra bántalmakat, a sok huzavonát és sarcot, a családok méltatlan sérelmét s megbésteletlenését, sat., nem volna-e jobb a szász érdekek megmen-tésével a várost feladni?

A török főnökökkel viszont elhitetni igyekezett, miszerint a szászok titokban csapnának saját érdekük megmentésével készek feladni a várost; jobb volna megelőzni őket s a török érdekeket tolni előtérbe.

A jámbor Barcsai Ákos ezen mephistoi szerepet oly művészi tökélyre játszotta, miszerint a szászok és törökök komolyan fenekedni kezdtek, gyanúsították, szidalmazták egymást, sőt egy szép téli napon, midőn az ostrom és lövés javában folyna a város utcáiban kardot rántottak egymásra,¹⁰⁾ a szászok a kapuk kulcsait követelték vissza... a törökök pártitűt gíaraoknak nevezték a szászokat, s a tetlegességek el nem maradtak volna, ha Bethlen János és Haller Gábor uraimék

huszár, valahol ott az operenciák tájékán — lá-bait a semmiségbe lobálgatá.

Elhiszem, hogy B. ur e hasonlatot nagyon zokon veheti, mert ő azt hiszi magáról — s volt idő, midőn ezt többen is hitték róla, míg az idő ki nem jőzönitotta — hogy hozzá fogható gyakorlati politikus és par excellence államférfiú a románok közt (kivéve talán a régi Rómát) — soha se létezett s ezután sem fog ilyen születni; hanem a mai materialisticus kor a nagy szavak mellett rendesen megfelelő tetteket is keres, s ha nem talál, — ha látja, hogy az ékes, de rosszul, nem a maga idejében szólás egy szemernyt sem hozott az új „politikai nemzet“ konyhájára, hogy az a nagyszerű ország még az összesűrűdött kód stadiumába se jutott el, dacára a szebbnél-szebb és furcsánál furcsább légbekapkodások és hadonászásoknak, — nagyon is hamar kész a siker-telenül légieskedő politikuskokat ott hagyni a faképnél.

Azonban a született politikusok jól el tudják takarni a „tört cserepet“, s ha az első perczben el is szomorodnak, a másik pillanatban már ők állanak az erdő felől — és saját szorult állapotukat másra fogván, még ők sajnálkoznak. Így tesz B. is; ő égette el a körmet (okosabb volt tehát déd-öséné, Mutius Scaevolánál), még is másokan sajnálkozik; politikai erényt színel, pedig hát csak bujdosit játszik, röstelvén az 1863/4 óta egymást erő kudarcokat.

A „Gaz“-féle B.-párt fogyton-fogy, de azért ép ő gunyolódik az aktivitás „hösei“-vel; olyan tábori kőrösökhez hasonlítják őket, kiknek nincs hadsergők. B. a közlegő képviselő-választások alkalmából tart szemlét az „aktivitás“ csapatai fölött, s minthogy jól tudja azt, hogy nemcsak N.-Szebenben és Fogarasban, hanem magában Brassóban is (B. ur hajdani főhadiszállásán) a románok úgy gondolkoznak, hogy részt kell venni a választásokban, elismervén az 1867-ki kiegyezés üdvös voltát, — sőt az sem titok B. előtt, hogy a szerdahelyi vezérek egy része is kezét fogott az activ párttal, — nem meri azt állítani, hogy „activ“ vezérek nincsenek, csak hieik számát csekélyli.

Különös egy módon akarná B. az aktivitást sergét megnövelni.

Szerinte már is tyukkal, kalácsesal jár mindkét magyar párt a románok után. Arra figyelmezteti tehát őket, hogy megnyergetvén az aktivitás vezéréi, ha bizonyos ígéretek fejébe és valamely kínált árért eladják szavazatukat — eladták lesz azzal jövőjüket is. Figyelmezteti a románokat kü-

közbe nem vetik magukat, felvilágosítván tévedésüket és Meltzer polgármester uram házához közös tanácskozássra felkérve a versengő feleket.

Itt a gyarló praktika napfényre került s a gyűlés Keresztési Ferencz tordamegyei főispán mellé két török agát és két szász polgárt ki-nevezvén, ezen öttagú küldöttség haladéktalanul Barcsai Ákoshoz ment, az összes örsereg nevében komolyan felszólítván őt, miszerint ha megunt a fejedelemséget, azt alázatosan representálja a hatalmas császárnak, ha Rákóczyt visszaöbajtja, arról is megemlékezhetik alázatos felterjesztésében, de a város feladását tárgyzó tervével és titkos alkudo-zásaival egyszer mindenkorra felhagyjon.

Barcsai Ákost ezen üzenet keserítette, bántotta, de érzelmei közt előtérben az agály állt a felett, hogy a város elvégre is ostrommal bevétetni fog; elküldötte tehát még azon nap éjelen második Rákóczy Györgyhöz titkos ügyvivőjét, hatalmas ellenfelének megízenvén, hogy az általa őszintén, ovatosan és biztosan megindított ügylet Bethlen János és Haller Gábor uraimék prakti-kája meghusítottá.

Következő nap ködös reggelén a várbeliék a disznói kapun kirohánván meglepték s részben lekoncozták a tüzéség csekély fedezetét, ágyukat beszegeztek, egy zászlót zsákmányul ejtettek s Gaudi András is csak alig menekült.

Később a kirohanás ismételtetett, de a véletlen meglepés ezúttal nem sikerült s az onodi huszárok által a kirohanók véres fejfel visszauzáltak. E közben az idő haladt s dacára a felállított új ágyutelepeknek a Fejérvárról elhozott Farkas nevű ötvenfontosnak, melyet Báthori Zsigmond öntetett és korá őriassa volt, a siker kéte-sebb és kérdésesebb lett naponként.

Rákóczy szenvedélyesebb volt, minthogy a fejedelem keblét a boszútól, politikáját a megtor-lástól onni tudta volna. A sikertelen puffogtatá-soknak és tüntetéseknek egy fényes reggelén ke-délye elborul.

Tehát Bethlen János és Haller Gábor uraimék! — gondolja magában — merészkednek végzetem útjába állani!... ezek akarnak romjai alá temetni hatalmam colussának, melyet évtizede-

lönösen arra, hogy a többségpárti ügynökök úgy vélekednek: az oláhok nem tudják, mit ér szava-zatuk, s ha tudnák is, szegények, megleégesznek azzal, a mit kapnak és kezét esőkolnak; holtot Magyarországon akárhányszor képviselőség került 10 — 50,000 firtba; mert hát a magyar választó így okosodik: nem érezzük mi annak szükségét, hogy ép ez vagy amaz jelöltre szavazzunk, hisz „van még elég kurtafarku kutya“ (B. ur szellemus szavai); a ki tehát követ akar lenni, vigyen el a maga költségén a választás színhelyére, vendégl-jen meg, adjon áldomást és jó felpénzt, meg kár-pótolja fáradságunkat.

Ha mindezekhez hozzá is adjuk azt, a mit B. ur a választási vesztegetésről mond, hogy az „a magyarok alkotmányos életével összeforrott“ — bár tudhatná, hogy az minden alkotmányos or-szágbán divik, s magában Angliában volt eset reá, hogy egy képviselői szék 80 — 100,000 fontba (1.000,000 firt) került, s a rendes választási ki-adás legalsóbb mértéke 6000 font — 60,000 fo-rint; — ebből az okoskodásból nem lehet kivenni azt, mit tanácsol B. a román választóknak: ne szavazzanak-e, vagy hogy drágán adják el votu-mokat!

Az utóbb elmondottak azonban némileg tájé-kozhatnak.

Elősorolja ugyanis B. azt, hogy különösen a majoritas pártja akarja megnyerni az oláh választó-kat, bárha birja a többséget a magyar-székelű és szász választók közt — (van pedig 50,000 szé-kely, 24,000 nemes, 10,000 városi és taksás helybeli és 26,000 volt urbéres választó); meg akarja pedig nyerni a legfőbb 10,000 volt oláh urbéres votumát azért, hogy a császár- és Euró-pához így szólhasson:

„látod császár és király, ládd te európai köz-vélemény, hogy az oláhok nagyon meg vannak elégedve a mi politikánkkal, s kedvük telik abban, hogy országukat (!), nemzetiségüket megtagad-hadják, csak egy néhány dühös demagóg kiabál... ezekre ne hallgassatok.

Ez által, B. szerint, nagyot nyerne a több-ségi párt; lekötelve, megköttve ezeket, meg-kötne, lekötelné milliokat; csak azt feleli, hogy a román nemzet (melyet t. i. B. ur és a „Gaz. Tr.“ ketten képviselnek, személyesítnek) soha se isme-rendi e, hogy 10,000 oláh választó: nemesek, renegatok, kereskedők öt képviselheték volna; mert így az egész román nemzet úgy a politika, mint a törvényhozás terén nem számítana többet, mint egy „juhnyáj, melyet egy pakulár hajt, né-

ken keresztül őseim építettek?... Jól van!... rajta!... rajta!... csak mérközzünk!...

Azonnal elintézte, hogy Bethlen Jánosnak és Haller Gábornak minden birtokai kiraboltassanak és felpredáltassanak, egyszersmind Bethlen János nejét Várad Borbárát és Zsófi nevű öt éves le-ánykáját Bunban elfogatták, magához vitette... s azok életének fenyegetésével megkísérletelte Bethlen Jánostól a város feladását kiorúszkolni.

Bethlen János belküzdelmek és lélektusák martaléka lett, atyai érzelmeit kellett, hogy alá-rendelje a honfi kötelességnek, küzdött, habozott, ingadozott, de végre is győzött kötelességérzete.

Martius 18-án Rákóczy gyorsfutár által ér-tetül, hogy edes anyja Loránfi Zsuzsánna pa-taki várában gutaütésben meghalt.

A déli órákban Szeben falán közt valamennyi harangok megzudulnak, Barcsai Ákos nejének Szalánczi Erzsébetnek harangoztat, ki a dévai várból néhány nap előtt szintén jobblétre szen-derült.

Nem létezhet oly roppant fölluvalkodottság, melynek életfolyamán föl ne morúlnának olyan pillanatok, mikor szegényebbnek és nyomorultabbnak kell éreznie magát az utolsó koldusnál. Ilyen pillanatai valának második Rákóczy Györgynek, midőn edes anyja haláláról értesült, s ugyanakkor a szebeni harangok zugását hallgatta... midőn pedig estvére kelvén, második gyorsfutár meg-hozná hírt, hogy a budai vezérba Szolnoknál gyűjti hadait, s minden perczben indulandó ellene, gyámoltalanágának érzete fokozottabb lett.

— Jó szellemem, szerencsecsillagom sirba szállt — fölsőhajtott magában — utóbbi időkben bár távol, de folyton gondolt reám!... s minden aképen történt, mint jó anyám megjósolta!...

Hosszu panaszos levelet írt Barcsai Ákosnak, melyben tudatta: „Kegyelemed nevelte és emberré tette jó edes anyánk nincs többé“ — ábrándos fájdalommal kesergett mindkettejök vesztesége fölött.

Következő nap reggelén ügyei intézéséhez látott. Időt nyerni egyetlen töprenkedése lett, s mint III. Richard egy országot ígért egy loért, Rá-

hány kutya terel, s egy-két málával tömött által-vetével terhelt szamar követ“. (Ismét B. ur genia-lis hasonlata!)

B. ur e mély bölcsességét meg is bámulhatja, a kitől kitélik, s a ki ő vele együtt járni ma is id-vősenk tartja; mi azonban azt kérdeznők meg tőle: ha azok, kik B. ur politikai vezérségének misz-aságát felismerve, más uton vélnék az igéret föld-ére eljuthatni, ily hasonlatokra találnak méltók-nak, — ugyan, mihez hasonlíthatná a román intel-ligentia tulnyomó nagy száma azokat, kik néhá-nyan még mindig B. után botorkálnak az aranyhídak vidékén, bámulván a nagy sötétben a holdat, s majd „csillagot rugván“ — mások mulattatására.

A „Kol. Köz.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. A „Tages Presse“-nek távirják Madridból: az asturiai hrg javára katonai forradalom várható.

Odessa. Khivával szerződés kötöttik, a khán kiszolgáltatja az orosz foglyokat s megnyitja országát az orosz kereskedésnek.

Legujabb táviratok.

Berlin, apr. 8. Az országgyűlést Bismarck nyitotta meg, ki a császár megbízásából felolvasta a trónbeszédet, melynek végső tétele nagy tetszéssel fogadtatott.

London, apr. 8. A mai „Morning Post“ azon hirt közli, hogy a kormány fontos táviratot kapott Ameriká-ból, mely kilátást nyújt a két állam közt fenforgó viszály kiegyenlítésére. — Antiochiában apr. 3-kán földrengés volt, mely a város felét szétrombolá és 1005 személy öletett meg.

Berlin, apr. 8. A trónbeszéd, melylyel az or-szágyűlés ma megnyitottat, törvényjavaslatokat jelent be a legfőbb számszék felállítására, katonai büntető törvény-könyv, a birodalom hivatalnokai viszonyainak szabályo-zása, a sör megadóztatásának egységes rendezése iránt. — Az 1873-ki budget az emelkedett forgalom folytán magasabb tételekkel van előirányozva, úgy, hogy az emelkedett kiadások dacára a matrikulár-kiadásokban csökkenés vétetik kilátásba. A trónbeszéd póthitel iránti kérelmet jelent be, statisztikai hivatal felállítás végett; továbbá előterjesztményeket az 1871-ki felesleg hová-fordítása a francia hadi kártérítés felhasználása és el-osztása, valamint számadási jelentést a hadi kiadások iránt; továbbá bejelenti a Portugallal kötött kereskedelmi szerződést, a consuli szerződést Éjszak-Amerikával, és a Franciaországgal kötött postai egyezményt A trón-beszéd kiemeli, hogy Elsass és Lotharingiában az új

kóczy is sokat adna azért, ha a napokat holna-pokká, vagy bár hettekké változtathatná. A várad gyorsfutár tehát visszaindítja szoros rendelettel, hogy kapitány uram a vítez hajdusággal igyekez-zék a törököt föltartóztatni, a fogoly nőt és leány-kát pedig, kiknek életét bántani komoly szándoka amugy sem vala, Kóvárra fogságba küldötte.

Gyulai Ferencz várad kapitány, a Rákóczy-iskola hű növéndéke levén, mihelyt ura parancsát veszi, tüzhelyeitől beszólítja azonnal a tartalék-hajduságot, s mintegy 5000 főnyi sereggel a martiusi olvadástól megáradt Hortobágy vizéhez siet. — Nagy körben örtüzeket gyujtat, széles tá-borhelyet, pokoli zajt és lármát üt. — szóval tüntet, s a vizen túl táborozó basának megírja: átkelést ne merészellen, mert sok ezer emberrel várja és táborostól együtt a vízbe fullasztja...

Szejdi Ahmetnek a nagy podgyászfedezen és tüzéségén kívül 30,000 fegyverese volt, s a tüntetéstől mégis meghökken, de őráratái és kém-jei által csakhamar fölvilágosítottván, a folyam első apadását fölhasználja és azon sergét éji időben gyorsan átszállítja. Miről Gyulai Ferencz értesített-vén, podgyásztát, sátraít ott hagyja, s meg sem áll Váradig.

A török ellentállás nélkül halad előre.

A váradiai minden éjen több és több veres-séget látnak az égen, több és több helység lesz lángok martaléka, az önfenntartás ösztöne végre fölébred, s hódolatuk fölajánlásával járulnak a ba-sához.

Szejdi Ahmet a hódolat jelül három század lovasságot kíván, s midőn Szilágyi János veze-tése alatt a kívánt segélyhad táborához csatlakoz-nék, megindul a Nyir felé.

Itt beveszi Pocsoj-várat, s a hajduság haj-lékait fölperzseli, mint Biharban...

Május 10-én a Szilágyiságban pusztít, hol Szilágy-Somlyót, a Báthoriak fészket, s azon idő szerint Rákóczy-birtokot különös figyelemmel kiraboltatván, fölgujtatván és összerombolván, utját folytatja a Szamos-völgyen Erdély szíve felé.

¹⁰⁾ Bethlen János erdélyi történetek — nyomtatott N.-Szeben 1666. — Kramers János bizománya s Ger-hard Kristóf nyomdájában.

